

Model znanstvenoga istraživanja i njegove faze

Klasični proces znanstvenog istraživanja obuhvaća nekoliko faza. Razmotrimo ih.

1. Treba definirati problem istraživanja. Katkada ćemo pokušati istražiti posve neistražen fenomen, recimo "Kakva su sociološka obilježja hrvatskih hakera?", a katkada ćemo pokušati precizirati, dokazati ili opovrgnuti dijelove već postojećih istraživanja. Niz zanimljivih pitanja kojima se često bavi i šira javnost neiscrpn su izvor sociološke mašte i istraživanja.

2. Kada smo definirali problem koji nas zanima i koji bismo htjeli istražiti, potrebno je **proučiti već postojeću literaturu ili istraživanja koja postoje o toj temi.** To je potrebno zbog toga da ne ponavljamo tuđe dokaze ili pogreške, ali još više zbog toga da usmjeriti naše razmišljanje o izabranoj temi.

3. Nakon što smo proučili literaturu i postojeća istraživanja o našoj temi, potrebno je **izraditi nekoliko preciznih hipoteza.** Hipoteze su informirana nagađanja o tome što bi moglo povezivati fenomene koje želimo objasniti. Pri formiranju tzv. "nulte" ili početne hipoteze nije potrebno utvrditi njezin stupanj vjerojatnosti ili istinitosti. Često je znanstveno bolje pretpostaviti suprotno od onoga što smatramo istinitim. Katkada je "negativna" hipoteza radi znanstvene plodnosti produktivnija od pozitivne. Neka hipoteza glasi: Premda dijele duboke religijske osjećaje, izabrana skupina neće birati konzervativnu opciju na političkim izborima. Zanimljivija je od suprotne hipoteze: Religiozni ljudi birat će konzervativnu opciju na političkim izborima. Pri tome je iznimno važno da svaki upotrijebljeni termin ima "operacionalnu definiciju", a to znači, da sve pojmove kojima se koristimo definiramo na vrlo precizan, tehnički način. Primjerice, "religioznost" ćemo definirati pomoću određenog broja ispitanikovih redovitih odlazaka u crkvu, "konzervativna opcija" može biti stranačka opredijeljenost itd.

4. Nakon izrade "nulte" hipoteze, **slijedi izrada plana istraživanja:** kako ćemo skupljati podatke, koju metodu istraživanja ćemo primijeniti, kako ćemo podijeliti rad, u kojoj fazi ćemo kontaktirati s određenim osobama ili ispitanicima. Osobito je korisno u raspored rada upotrijebiti izradu pilot istraživanja, kako bismo testirali naša istraživačka sredstva itd.

5. Slijedi **izvedba samog istraživanja.** Pojavljuje se niz nepredviđenih okolnosti. Sponzor nije platio istraživanje, pa naša skupina nema novca za provedbu terenskih istraživanja. Istraživači su oboljeli. Neki poslodavci nisu dopustili provedbu istraživanja u njihovu poduzeću, itd. Kada smo (ipak) svladali sve prostorno-vremenske i socijalne poteškoće, te skupili potrebne podatke.

6. Vrijeme je da krenemo s **tumačenjem rezultata.** Možda tek tada počinju problemi. Hoće li nam posao tumačenja biti težak ili lak ovisi i o prethodnoj jasnoći postavljenog cilja istraživanja, o pravilnosti izabranog uzorka, o količini podataka... Katkada na temelju dobivenih podataka ne možemo pouzdano zaključiti ništa. Je li istraživanje ipak bilo korisno? Većina istraživača teško će priznati da je cijeli trud bio uzaludan, pa će ipak rado izložiti svoje nalaze.

7. Rezultati se objavljuju u časopisima, knjigama, i u drugim sredstvima javnog priopćavanja. Drugi istraživači i javnost kritički razmatraju dosege istraživačkih rezultata i zaključaka. To može biti

8. Početak nekoga novog, preciznijeg ili ekstenzivnijeg istraživanja.

Takav raspored faza istraživanja često je samo uputa kako bi trebalo voditi istraživanje. On nam ne govori gotovo ništa o tome kako se istraživanja stvarno vode. Na primjer, danas je česta praksa znanstvenog istraživanja objavljivanje "prethodnih priopćenja" o poduzimanju istraživanja (faza 7.), kako bi se okupili relevantni istraživači (4. faza), sponzori (0. faza) i kako bi se procijenilo koliko istraživanje ima smisla (1. faza), odnosno kakav će odjek imati kada/ako ono bude izvedeno (7. faza). Isto tako, u navedenom modelu posve je zanemarena uloga slučaja u dobivanju rezultata.